

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ І БАТЬКІВСЬКИХ ФОРМ КУКУРУДЗИ

М.М.МУЛЯР – к.с.-г. н., доцент, Одеський ДАУ

Вступ. Кукурудза в зернокармівовому балансі країни є головною культурою. При її вирощуванні враховуються такі важливі особливості, як енергетична затратність і технологічна безпечність, якість продукції. Ці питання залишаються постійно актуальними і практично важливими в зв'язку з виведенням селекціонерами нових гібридів і впровадженням їх в виробництво [1,2]. Сортова агротехніка гібридів кукурудзи і їх батьківських форм вивчається автором протягом багатьох років у південному степу України, висновки з цих досліджень мають практичне значення та повністю узгоджуються з іншими вченими з подібних досліджень [3,4,5].

Основна частина. З метою вивчення порівняльного впливу агротехнічних прийомів і гербіциду харнес на врожайність зерна гібридів різних груп стиглості та їх батьківських форм були проведені в 1990-1992 роках польові дослідження в навчально-дослідному господарстві „Сонячне” Миколаївського державного аграрного університету.

Багатофакторні польові дослідження проводили методом розщеплених ділянок.

Попередник – озима пшениця. На ділянках першого порядку розміщували варіанти без гербіциду (механізована технологія) і з ґрунтовим гербіцидом харнес – 2,5 л/га. Гібриди (батьківські форми) розміщували на ділянках другого порядку (середньоранні – Кулон і Дніпровський 273 АМВ середньостиглі – Дніпровський 310 МВ і Одеський 310 МВ), які своєю чергою ділилися на ділянки третього порядку, з густотою рослин – 25, 35, 45 тис./га.

ґрунти в дослідженнях – чорноземи звичайні, із середнім вмістом в орному шарі гумусу 3,4-3,6%, азоту 0,14-0,18, калію 2,6-2,8 і фосфору 0,18-0,20.

Погодні умови в роки досліджень відрізнялися, найбільш сприятливим за кількістю опадів і температурним режимом був 1990 рік – за травень-серпень випало 202,6 мм, з відносно рівномірним їх розподілом місяцями. У 1991 році кількість опадів була менша проти багаторічної норми, з нерівномірним їх розподілом, особливо в другій половині вегетації кукурудзи. 1992 рік був несприятливий в цілому – кількість опадів склала всього 65% від норми, високого температурного режиму, особливо в другій половині вегетації кукурудзи.

Результати досліджень показали, що продуктивність гібридів кукурудзи більшою мірою залежала від погодних умов, передусім чергу від рівня вологозабезпечення, і менше – від технологічних особливо-

стей. Так, найвища продуктивність всіх гібридів була в найбільш сприятливому 1990 році, а найнижча – в 1992 році, коли протягом вегетації дефіцит вологозабезпечення виявився найбільше (таблиця 1).

Таблиця 1 – Урожайність зерна гібридів кукурудзи залежно від технологій

Фактори			Урожайність зерна, ц/га			
Гібриди	Технологія	Густота рослин, тис/га	1990р.	1991р.	1992р.	середня
Кулон	без гербіциду	25	38,8	26,2	18,6	27,9
		35	45,1	31,4	21,2	32,6
		45	34,2	22,8	20,4	25,8
	з гербіцидом	25	38,6	25,8	18,2	27,5
		35	45,2	31,2	21,4	32,6
		45	34,8	22,6	20,1	25,8
Одеський 310МВ	без гербіциду	25	41,4	29,8	20,6	30,6
		35	48,2	33,6	24,2	35,3
		45	39,4	27,4	19,8	28,9
	з гербіцидом	25	41,2	29,2	20,1	30,2
		35	48,4	33,5	24,6	35,5
		45	39,5	27,1	19,8	28,8
Дніпровський 273АМВ	без гербіциду	25	38,4	26,4	19,0	27,9
		35	44,6	29,5	22,6	32,2
		45	34,8	24,8	17,4	25,7
	з гербіцидом	25	38,0	26,1	18,7	30,9
		35	44,3	29,2	22,6	32,0
		45	34,2	24,6	18,4	25,7
Дніпровський 310 МВ	без гербіциду	25	40,8	29,2	19,6	29,9
		35	46,2	32,8	23,4	34,1
		45	38,2	28,4	19,1	25,2
	з гербіцидом	25	40,9	29,1	20,2	30,1
		35	46,0	32,4	23,0	33,8
		45	37,9	28,1	19,4	28,5
НІР0,95 (ц/га)	гібридів		1,1	0,8	0,6	
	технологій		0,6	0,4	0,3	
	густот		1,5	0,9	0,6	

Коливання врожайності гібридів по роках досліджень залежно від погодних умов було практично однакове. Рівень продуктивності гібридів залежно від їх скоростиглості мав таку тенденцію – середньостиглі гібриди Дніпровський 310 МВ і Одеський 310 МВ достовірно переважали за врожайністю середньоранні гібриди Дніпровський 273 АМВ і Кулон у середньому на 3,0-4,5 ц/га.

Урожайність гібридів на ділянках з різними технологічними особливостями в усі роки досліджень була практично однаковою, що підтверджує передусім високу ефективність усіх агротехнічних заходів і дію ґрунтового гербіциду харнес.

У досліді, де вивчалась продуктивність батьківських форм, про-

ведені обліки і аналізи дозволили заключити, що вплив технологічних особливостей, і зокрема гербіциду харнес, виявлявся за тими ж закономірностями, що і на гібридах (таблиця 2).

Таблиця 2 – Урожайність зерна висхідних форм залежно від технологій, ц/га.

Фактори			Роки			
Висхідні форми	Технологія	Густота рослин, тис./га	1990р.	1991р.	1992р.	Серед ня
Зміна	без гербіциду	30	23,4	15,8	11,2	16,8
		40	26,4	19,6	14,8	20,3
		50	25,2	17,8	12,8	18,6
	з гербіцидом	30	23,2	15,4	10,6	16,4
		40	26,1	19,2	14,2	19,8
		50	24,8	17,2	12,2	18,1
Сувенір	без гербіциду	30	27,6	18,4	14,8	20,3
		40	30,6	23,8	17,3	23,9
		50	29,3	22,6	16,9	22,9
	з гербіцидом	30	27,0	18,9	14,6	20,0
		40	30,2	24,4	17,1	23,9
		50	29,0	22,8	16,6	22,8
НІР0,95 (ц/га)	висхідних форм		2,9	2,1	1,0	х
	технологій		0,6	0,5	0,7	х
	густот		1,2	1,3	1,1	х

При цьому не відмічено негативного впливу ґрунтового гербіциду харнес на ріст і розвиток батьківських форм, включаючи і їх пильцездатну спроможність.

Висновки: Встановлено, що дослідження з вивчення сортової агротехніки гібридів кукурудзи і їх батьківських форм сприяють виявленню більш повних можливостей їх продуктивності.

Сучасні технології вирощування кукурудзи можуть забезпечувати однаково високий рівень умов, у період її росту і розвитку, передусім знищення бур'янів і не виявляти при цьому негативного впливу. Перспективність таких досліджень полягає й у тому, що є реальна можливість отримувати екологічно чисту продукцію та стабілізувати екологічну обстановку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Золотов В.І., Муляр М.М. Роль сортової агротехніки в підвищенні насінневої продуктивності кукурудзи .- Вісник с.-г.науки , 1988,8,с.42-43.
2. Толорая Т.Р. Чутливість самоzapильних ліній до гербіцидів .- Кукурудза і сорго, 1991,3,с. 14-15.
3. Циков В.С. Технологія , гібриди , насіння. – Дніпропетровськ , 1995,- 34 с.
4. Іншин М.А. Догляд за посівами і екологічна оцінка гербіцидів. Кукурудза і сорго . – 1998. – 2. –с. 7 -8.
5. Циков В.С. Прогресивна технологія вирощування кукурудзи .- К. – Урожай , 1989,58 с.